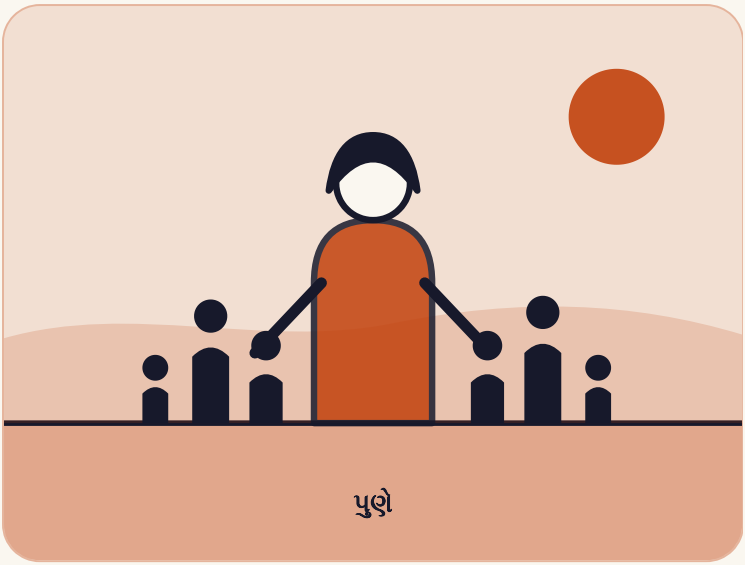

ભારત

જે સ્ત્રીને ચીંથરું કહેવાઈ

ગર્ભવતી હાલતમાં ઘરમાંથી કાઢી મુકાયેલાં સિંધુતાઈ સપકાળે ભીખ માંગી. આગળ જતાં તેમણે એક હજારથી વધુ બાળકોને ઉછેર્યાં.

ક્યાં પુણે

કોણ સિંધુતાઈ સપકાળ, મહારાષ્ટ્રનાં એક સમાજસેવિકા, જેમને “માઈ”, અનાથોની માતા, કહેવાતાં

ક્યારે 1948 થી 2022

4 મિનિટનું વાંચન

વાર્તા

સિંધુતાઈ સપકાળનો જન્મ 1948માં ભારતના મહારાષ્ટ્રમાં એક ગરીબ પરિવારમાં થયો. તેમનાં માતાપિતાને દીકરો જોઈતો હતો, એટલે તેમણે તેમને “ચિંધી” કહી, જેનો અર્થ કપડાનું ચીંથરું થાય. બાળપણમાં જ તેમને ઘણા મોટી ઉંમરના પુરુષ સાથે પરણાવી દેવાયાં, અને તેઓ ખૂબ નાની ઉંમરે માતા બન્યાં.

તેમણે બીજાઓ માટે ન્યાયનો અવાજ ઉઠાવ્યો. એ માટે તેમને ગર્ભવતી હાલતમાં ઘરમાંથી કાઢી મુકાયાં. તેમણે એકલાં બાળકને જન્મ આપ્યો. તેમણે પછી કહ્યું કે એ ગૌશાળામાં થયું, અને તેમણે નાળ પથ્થરથી કાપી. પછી તેઓ ખાવા માટે ભીખ માંગતાં રહ્યાં અને ક્યારેક સ્મશાનમાં સૂતાં.

જે બાળકોને કોઈ ઇચ્છતું ન હતું તેમની માતા

પોતાની યાત્રાઓમાં તેમને એવાં બાળકો મળ્યાં જેમને એકલાં છોડી દેવાયાં હતાં. એક છોકરો ભીખ માંગતો હતો. સિંધુતાઈએ તેની સંભાળ રાખવાનું નક્કી કર્યું. જલદી વધુ બાળકો આવ્યાં, અને તેઓ બધાંને ખવડાવવા વધુ ભીખ માંગવા લાગ્યાં.

Wikipedia મુજબ તેમણે પોતાની દીકરીને પુણેના એક ટ્રસ્ટને સોંપી દીધી. તેઓ પોતાના બાળકને બાકીનાં કરતાં ઉપર રાખવા માંગતાં ન હતાં.

> તેઓ અનાથ નથી. હું તેમની માતા છું.
>
> સિંધુતાઈ સપકાળ, The Federalને ટાંકીને

1,000+	4	2021
ઉછેરાયેલાં બાળકો, સૌથી ઓછા અંદાજ મુજબ	મહારાષ્ટ્રમાં તેમણે સ્થાપેલાં અનાથાલયો	જે વર્ષે તેમને પદ્મશ્રી મળ્યો, ભારતનું એક મોટું નાગરિક સન્માન

વધતો ગયેલો એક પરિવાર

લોકો તેમને "માઈ" કહેવા લાગ્યા, જેનો અર્થ માતા થાય. તેમણે મહારાષ્ટ્રમાં ચાર અનાથાલયો સ્થાપ્યાં. બાળકોને ખોરાક, કપડાં અને શાળાનું ભણતર મળ્યું. તેમને છોકરીઓ માટે ખાસ પ્રેમ હતો, કારણ કે તેમનાં પોતાનાં માતાપિતા તેઓ છોકરી હોવાથી નારાજ હતાં. તેમણે ઇનામની રકમથી બાળકોના ઘર માટે જમીન ખરીદી.

તેમને પૂછવામાં આવ્યું કે તેમને શું ચલાવતું રાખે છે, ત્યારે તેમણે કહ્યું, "જ્યારે પરિસ્થિતિ કઠિન થાય, ત્યારે મજબૂત લોકો આગળ વધે છે." તેમનાં ઘણાં બાળકો ડૉક્ટર, વકીલ અને અધિકારી બન્યાં. "આજે મારાં બાળકો ડૉક્ટર, વકીલ અને મોટા અધિકારી પણ બન્યાં છે," તેમણે ગર્વથી કહ્યું.

2021માં તેમને પદ્મશ્રી મળ્યો. 4 જાન્યુઆરી 2022ના રોજ પુણેમાં હૃદયરોગના હુમલાથી તેમનું અવસાન થયું. તેમની દીકરી મમતાએ તેમનું કામ ચાલુ રાખવાનું વચન આપ્યું છે, *The Federal* જણાવે છે.

ક્યારે શું થયું

- **1948** સિંધુતાઈનો જન્મ મહારાષ્ટ્રમાં થાય છે અને તેમને "ચિંધી" કહેવાય છે.
- **2010** તેમના જીવન પરની ફિલ્મ મી સિંધુતાઈ સપકાળ લંડન ફિલ્મ ફેસ્ટિવલમાં રજૂ થાય છે.
- **2021** તેમને પદ્મશ્રી મળે છે.
- **2022** 4 જાન્યુઆરીએ પુણેમાં તેમનું અવસાન થાય છે.

પ્રકરણ બીજું

આ વાર્તા ખાસ કેમ છે

તેમની પાસે લગભગ કંઈ નહોતું, છતાં તેમણે વધુ એક બાળકને ખવડાવવાનું પસંદ કર્યું.

તેમનાં બાળકોની ચોક્કસ ગણતરી અનિશ્ચિત છે. સ્રોતો એ વાત પર સહમત છે કે તે એક હજારથી વધુ હતી.

અમારો મત

સિંધુતાઈએ પોતાના ત્યાગને એવાં બાળકો માટેના ઘરમાં ફેરવ્યો જેમને કોઈ ઇચ્છતું ન હતું.

પ્રકરણ ત્રીજું

આપણે શું શીખી શકીએ

1 તમારા દુઃખમાંથી માર્ગ લો

સિંધુતાઈને પોતાને છોડી દેવાયાં હતાં, અને તેમણે છોડાયેલાં બાળકોની સંભાળ રાખવાનું પસંદ કર્યું.

આ અજમાવો: તમારા જીવનનો કોઈ કઠિન સમય વિચારો. પૂછો કે હવે એ કોની સામે છે, અને તમે કેવી રીતે મદદ કરી શકો.

2 એક વ્યક્તિથી શરૂ કરો

તેમનું કામ ભીખ માંગતા એક છોકરાથી શરૂ થયું.

આ અજમાવો: આ અઠવાડિયે એક વ્યક્તિને મદદ કરો, અને પૂરા મનથી કરો.

3 ખોરાકથી વધુ આપો

તેમનાં બાળકોને ભણતર મળ્યું, અને ઘણાં ડૉક્ટર અને વકીલ બન્યાં.

આ અજમાવો: જ્યારે મદદ કરો, ત્યારે કંઈક ટકાઉ ઉમેરો, જેમ કે કોઈ કુશળતા કે શીખ.

4 બીજાઓને પોતાના ગણો

તેમણે કહ્યું, “તેઓ અનાથ નથી. હું તેમની માતા છું.”

આ અજમાવો: તમારા પરિવારની બહારના કોઈની સંભાળ એમ રાખો જેમ તમે પોતાનાની રાખો છો.

સાથે લઈ જવા જેવો એક વિચાર

તેમને ચીંથરું કહેવાયાં, અને તેમણે એવાં બાળકોમાંથી પરિવાર બનાવ્યો જેમને કોઈ ઇચ્છતું ન હતું.

સ્રોત (અંગ્રેજીમાં)

The Federal
Sindhutai was alone yet she gave new life to more than 2,500 orphans (2022)

British Association of Social Workers
India mourns social worker dubbed 'mother of orphans' (2022)

Wikipedia
Sindhutai Sapkal

હકીકત-ચકાસણી નોંધ: સ્રોતો મુખ્ય વાર્તા પર સહમત છે અને ઘણી વિગતોમાં જુદા પડે છે, એટલે વાર્તા એ જ પર ટકે છે જે ઓછામાં ઓછા બે સ્રોતો કહે છે. જન્મ: Wikipedia 14 નવેમ્બર 1948, વર્ધા જિલ્લાના પિપરી મેઘે જણાવે છે; BASW મહારાષ્ટ્રનું પિંપરી ગામ કહે છે; The Federal તેમનો સંઘર્ષ પુણેના એક ગામમાં જણાવે છે; વાર્તા ફક્ત "મહારાષ્ટ્ર" કહે છે. તેમનું નામ "ચિંધી": Wikipedia કહે છે કે તેનો અર્થ કપડાંનો ટુકડો થાય; The Federal કહે છે કે તેનો અર્થ કંઈ નહીં થાય અને તેમનાં માતાપિતાને દીકરો જોઈતો હતો; વાર્તા "કપડાનું ચીંથરું" કહે છે. લગ્ન સમયની ઉંમર અને પતિની ઉંમર: Wikipedia કહે છે 12 અને લગભગ 20 વર્ષ મોટા; BASW કહે છે 12 અને 30 વર્ષના; The Federal કહે છે નવ અને 20 વર્ષ મોટા; વાર્તા ફક્ત એટલું કહે છે કે બાળપણમાં તેમને ઘણા મોટા પુરુષ સાથે પરણાવી દેવાયાં. તેમનાં બાળકો: The Federal કહે છે કે 18 વર્ષ સુધીમાં તેઓ ત્રણ બાળકોનાં માતા હતાં અને ચોથા સાથે ગર્ભવતી હતાં; BASW કહે છે 20 વર્ષ સુધીમાં ત્રણ બાળકો અને ચોથા સાથે ગર્ભવતી; Wikipedia કહે છે કે તેમને 20 વર્ષની ઉંમરે એક દીકરી સાથે કાઢી મુકાયાં; વાર્તા ફક્ત એટલું કહે છે કે તેઓ ખૂબ નાની ઉંમરે માતા બન્યાં અને ગર્ભવતી હાલતમાં કાઢી મુકાયાં (BASW, The Federal). તેમને કેમ કાઢી મુકાયાં: BASW કહે છે કે એક જિલ્લા કલેક્ટરને નારાજ કર્યા પછી, કારણ કે તેઓ ન્યાય માટે આંદોલન કરતાં હતાં; The Federal કહે છે કે મહિલા મજૂરો માટે યોગ્ય વેતન અને સન્માન માંગ્યા પછી, જ્યારે એક જમીનદારે અફવાઓ ફેલાવી; Wikipedia કહે છે કે તેમના પતિએ તેમને હિંસક રીતે કાઢી મૂક્યાં; વાર્તા "બીજાઓ માટે ન્યાયનો અવાજ ઉઠાવવા બદલ" કહે છે, જે પહેલા બે સાથે મેળ ખાય છે. ગૌશાળામાં એકલાં જન્મ અને પથ્થરથી નાળ કાપવી એ તેમનું પોતાનું કથન છે જે The Federalમાં ટાંકેલું છે; BASW કહે છે કે તેમણે એકલાં જન્મ આપ્યો. ભીખ માંગવી અને સ્મશાનમાં સૂવું: The Federal અને BASW. ભીખ માંગતો છોકરો The Federalમાંથી છે; Wikipedia તેમને ચિખલદરામાં ભીખ માંગતાં જણાવે છે અને કહે છે કે તેમણે છોડાયેલાં બાળકોને અપનાવ્યાં; વાર્તાના પિન વર્ધા (જન્મનો જિલ્લો), ચિખલદરા

અને પુણે બતાવે છે. પોતાની દીકરીને પુણેના ટ્રસ્ટને સોંપવી જેથી પક્ષપાત ન થાય, એ ફક્ત Wikipediaમાંથી છે, એટલે વાર્તા તેને તેના નામે કહે છે. બાળકોની સંખ્યા: BASW કહે છે 1,000થી વધુ; Wikipedia કહે છે 1,500થી વધુ; The Federal કહે છે 2,500થી વધુ; વાર્તા “એક હજારથી વધુ” અને “1,000+” કહે છે, એટલે કે સૌથી ઓછો અંદાજ. અનાથાલયો: The Federal અને BASW મહારાષ્ટ્રમાં ચાર કહે છે; Wikipedia જુદાં નામોવાળાં ઘણાં ઘર ગણાવે છે. “માઈ” Wikipedia અને The Federalમાં છે. અવતરણો “તેઓ અનાથ નથી. હું તેમની માતા છું.” અને “આજે મારાં બાળકો ડૉક્ટર, વકીલ અને મોટા અધિકારી પણ બન્યાં છે” The Federalમાંથી છે, જે બીજું અને “જ્યારે પરિસ્થિતિ કઠિન થાય, ત્યારે મજબૂત લોકો આગળ વધે છે” મરાઠીમાં અંગ્રેજી અનુવાદ સાથે આપે છે; છોકરીઓ માટે તેમનો ખાસ પ્રેમ અને માતાપિતાની નારાજગી પણ The Federalમાંથી છે; BASW ડૉક્ટર, ઇજનેર અને ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ કહે છે. ઇનામની રકમથી જમીન ખરીદવી Wikipediaમાંથી છે. 2021માં પદ્મશ્રી ત્રણેય સ્રોતોમાં છે. 4 જાન્યુઆરી 2022ના રોજ પુણેમાં હૃદયરોગના હુમલાથી અવસાન Wikipedia અને The Federalમાં છે; તેમની ઉંમર 73 (Wikipedia, જે તેમની જન્મ તારીખ સાથે મેળ ખાય છે), 74 (BASW) અને 75 (The Federal) અપાઈ છે; વાર્તા કોઈ ઉંમર આપતી નથી. તેમની દીકરી મમતાનું કામ ચાલુ રાખવાનું વચન The Federalમાંથી છે. 2010ની ફિલ્મ Wikipedia અને The Federalમાં છે. અમે BBC, The Hindu કે Indian Expressનાં પેજ (404) અને YourStory (403) ખોલી શક્યા નથી, અને અમે તેમના અંગત કથનને સ્વતંત્ર રીતે ચકાસી શક્યા નથી, એટલે તેમના શબ્દો The Federalના નામે અપાયા છે. “અમારો મત” વાળી લીટીઓ અમારું પોતાનું અર્થઘટન છે. બાકીનું બધું ઉપરના સ્રોતોમાંથી છે.